

Badisəba xanım çox məlahətli, gözüaçıq, dilavər və mədəni xanımdır. Firidun bəy Köçərli kimi adamın təsiri dərhal duyulur. Mənimlə çox mehriban və eyni zamanda ciddi danışdı. Tanış olan kimi Mirzə Fətəlinin təzə tapılmış arxivindən söhbət açdı və bu arxivi üzə çıxartdığı üçün məndən razılıq elədi.

Əziz Şərif
professor

Görkəmli ədəbiyyatşünas-

1918-ci ildə Qazaxda "Yetim və qaçqın uşaqlar evi" açmışdır. 1920-ci ilin mayında bolşevik-daşnaklar tərəfindən Gəncədə güllələnən Firidun bəydən sonra onun maarifçilik fəaliyyətinin davamçısı olmuşdur. Bakı Pedaqoji Texnikumunda müəllim işləyən Badisəba xanım həm də pedaqoji institutda ali təhsil almışdır.

1925-ci il mayın 1-də maarif komissarlığının əmrilə Badisəba xanım Köçərli

tapmışdır.

Gecə yağan yağışdan sonra şəhərdə əməlli-başlı yaz bürküsü vardı. Bir fəsildə üç dəfə gəldiyim Şəkidə belə bürkü görməmişdim. Şəhərin sağ, solu və arxası yamyaşıl meşə ilə əhatə olunsada, sərincikdən əsər-ələmət yox idi. Yalnız Qışlaq deyilən məhəllənin yanında şəhər eninə doğru uzanır. Ona görə də Təpəcənnət kəndi tərəfdən əsən sərincik meh ürəkəçandır.

bilmirəm, amma bizdə internat məktəb var, o da Qurulcana çayının sağ sahilindədir.

— Ağsaqqal, mənə vaxtilə Badisəba xanım Köçərlinin işlədiyi uşaq evi...

— Hə, indi bildim cizə hara lazımdır. Nömrəsini bilmirəm, ancaq bizim Şəkidə ora "Badisəba ananın yetimlər evi" deyirlər. Siz Çatqal dərəsi (el arasında Çatqal dərəsi də deyirlər) adlı məhəlləyə getsəniz, oranı çox asan taparsınız.

Badisəba ananın Şəki ünvanı

alim, maarifçilik tariximizdə misilsiz xidmətləri olan XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəllərində müəllimlər müəllimi kimi çox böyük nüfuz qazanan Firidun bəy Köçərlinin (1863-1920) həyat yoldaşı Badisəba xanım Mustafa ağa qızı Vəkilova 1881-ci il martın 2-də Qazax qəzasının Salahlı qəryəsində anadan olmuşdur. Onun gərdaşları Məmmədəğa və İsmayıl ağa Qori Müəllimlər seminariyasında şuşalı Firidun bəylə birgə oxuyurdular. 1897-ci ildə tələbə dostları ilə birgə Salahlıya gələn Firidun bəy Badisəba xanımla ailə qurmuşdur.

Firidun bəy Qoridə müəllim işləyəndə Badisəba xanımın təhsili ilə fərdi məşğul olmuş və onun maarifçi kimi yetişməsində böyük zəhmət çəkmişdir. Badisəba xanım öz xərçilə

Zaqatalaya göndərilmiş və orada ilk dəfə pedaqoji texnikum təşkil etmişdir. 1929-cu ildə isə Quba Pedaqoji Texnikumunun yaradıcısı olan bu fədakar qadın 1930-cu ildə Şəkidə 2 sayılı uşaq evinin də yaradıcısı və direktoru olmuşdur. Yüzlərlə kimsəsiz uşağın böyüməsində və təhsil almasında Badisəba xanım Köçərlinin əvəzsiz xidməti var. Yorulmaz maarif xadiminin böyüməkdə olan balalarımıza təmənnaşayığı nəzərə alınaraq o, əməkdar müəllim adı ilə, "Şərəf nişanı" ordeni və "Qafqazın müdafiəsinə görə" medalı ilə təltif olunmuşdur.

Badisəba xanımın səmərəli xidməti mərhum yazıçı Hacığa Cümşüdlünün "Badisəba" povestində və akademik Bəkir Nəbiyevin "Firidun bəy Köçərli" monoqrafiyasında öz əksini

Şəkidə qədimi binalar bir-birindən o qədər gözəl və yaraşlıqdır ki, istər-istəməz tez-tez dayanıb tamaşa etməyə məcbursan. Bu gözəllikləri görüb seyr etdikcə, qeyri-ixtiyari Aleksandr Dümanın "Nuxa olduqca cazibədar, adamı heyran qoyan şəhərdir" — sözlərini xatırlayırsan.

Elə-belə təkbaşına, heç kimdən, heç nə soruşmadan gedirəm. Aşağı Karvansaranı keçib sola dönürəm. Mehmanxanadan bir arzu ilə çıxmışam: 1930-cu ildə görkəmli maarifçi Badisəba xanım Köçərlinin təşkil etdiyi iki sayılı uşaq evini tapmalıyam.

Dünən axşam ağsaqqal bir şəkildən iki sayılı uşaq evinin harada yerləşdiyini soruşdum. Təəccüblə üzümə baxıb dedi:

— Vallah, uşaq evini

Xeyirxah qocanın məsləhəti ilə gəlib dörd yanı hasara alınmış bir abidəyə çatdım. Yarıaçıq qapıdan içəri keçib üstündəki yazını oxudum.

Bir ortayaşlı kişi hardan, nə vaxt gəldisə, səsindən diksinib, təəccüblə ona baxdım. Qısıq səsle danışan kişi elə bil yerin təkindən çıxdı. Mənə şübhə ilə baxıb müti bir görkəmə düşdü.

— Qorxmayın, — deyib ona təsəlli verdim. Sən Badisəba ananın uşaq evinin harada olduğunu mənə göstərərsənmi?

— Çıxaq yuxarıdakı yola, oradan görünür, — deyib, şübhəli-şübhəli mənə başdan-ayağa yenidən baxdı.

Yola çıxdıq. Qəmbər daşı döşənmiş üz yuxarı gedən yolun solundakı üçmərtəbəli qədimi bir binanı göstərdi.

...Mavi rəng çəkilmiş

(Ardı 6-cı səh.)

